

Makroživot u vody

Makrosnímky a velké detaily různých tvorů a tvorečků jsou u vody obzvláště vděčné, protože v tomto prostředí kypí život a je zde velmi mnoho strhujících motivů. Navíc voda svým zrcadlením a odlesky může dotvářet vhodnou kompoziční kulisu. Řešíme tu příkladně všechny základní fotografické otázky, takže „Makro u vody“ je vedle vzrušení i výborná fotografická škola. Jedním z fotografů, jemuž prostředí makrosvěta v blízkosti suchozemské vodní říše uhranulo, je náš průvodce Ladislav Snovický.

Ladislav Snovický na snímku Jitky Duškové

LADISLAV SNOVICKÝ

(*1982) absolvoval třísemestrální Večerní školu digitální fotografie Centra Fotoškoda a několikrát se úspěšně umístil ve čtenářských soutěžích časopisu FotoVideo. Fotografuje přes pět let a o svém prvním fotoaparátu říká, že si jej pořídil na dovolenou a že to byla láska už při čtení manuálu. Více na www.lphotos.name

Vaší fotografickou specializací je makrofotografie. Proč právě tato oblast?

Při makrofotografii vidím doslova do jiného světa. A přitom je to svět, který je všude kolem nás. Většinou stačí kleknout si do trávy na zahradě. Snažím se tu krásu a tajemství zaznamenat a ukázat ostatním. Je to ale fotografické téma náročné na vybavení a trpělivost. Voda je živel, který pro mě představuje život. Proto mě tolik přitahuje.

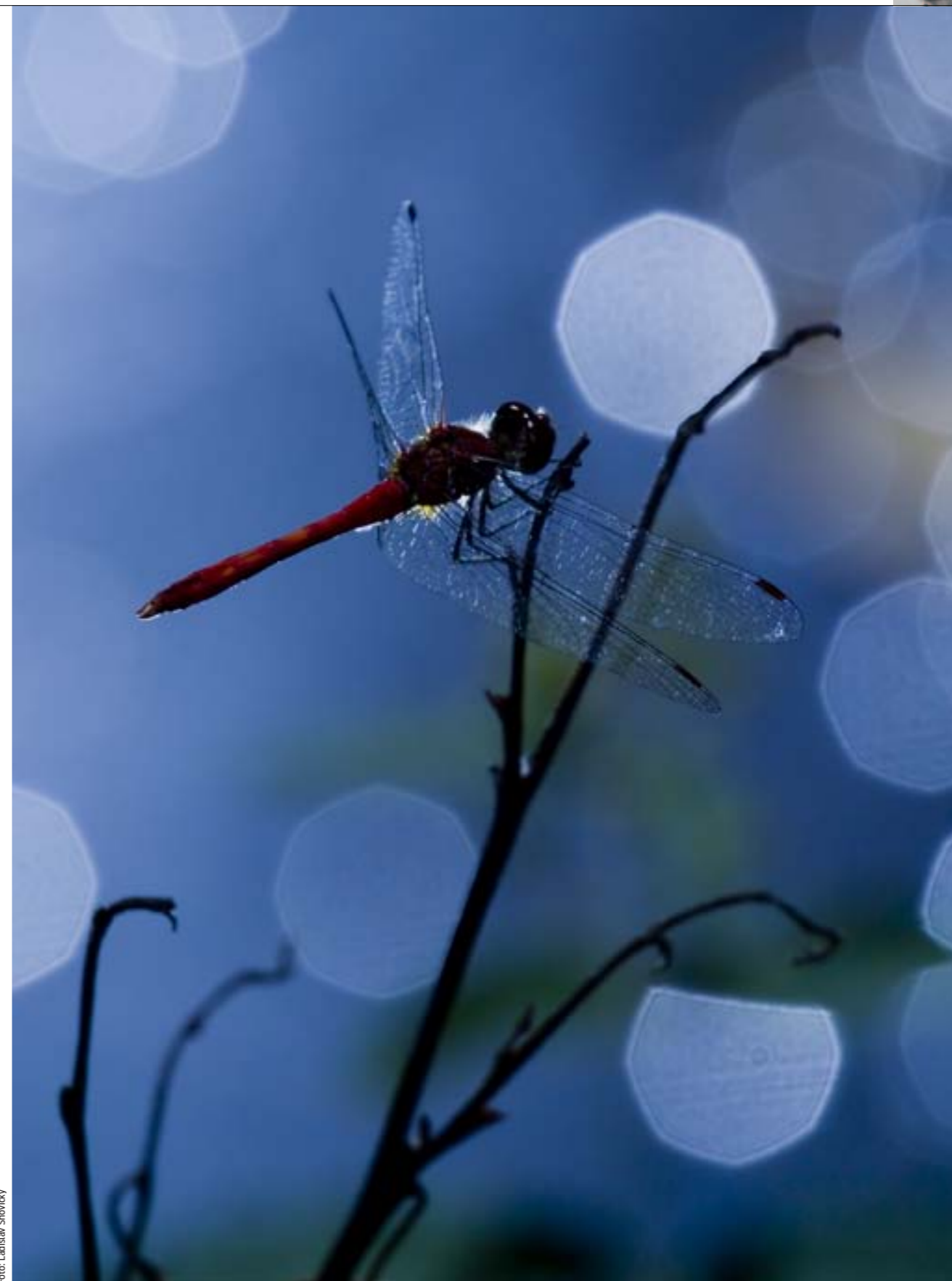
Ke snímku na protější straně autor Ladislav Snovický poznamenává:

Naměřil jsem expozici na vodní hladinu a provedl minusovou korekci, aby hladina ztmavla. Nechtěl jsem vytvořit úplnou siluetu vážky, a proto jsem trochu přibleskl. Prasátka na vodní hladině vytvořila úžasně pozadí...
A technické detaily: objektiv Canon EF 70–200 mm f/4L USM, čas závěrky 1/2000 s, ISO 250, clonové číslo F 8,0, blesk, ohnisko 200 mm

NA ČEM NEJVÍC ZÁLEŽÍ PŘI FOTOGRAFOVÁNÍ MAKRA A VELKÝCH DETAILŮ

- 1 Makrofotograf fauny i flory by měl mít základní znalosti o tom, co fotografuje.
- 2 Při lovu za snímky se makrofotograf musí vyzbrojit nebetýčnou trpělivostí.
- 3 Správná technická výbava usnadní mnoho záběrů a vylepší kvalitu snímků, i když jednoduché makrozáběry je možné dělat i s mnohými nenáročnými kompakty při funkci Makro.
- 4 Kvalitní makrofotografie vyžaduje investice do fototechniky (viz dále).
- 5 Základní problém makrofotografie je hloubka ostrosti, navíc mnohdy komplikovaná nízkou hladinou nasvětlení.
- 6 Makroblesk má mnohé výhody: umožňuje velké zaclonění, může ztmavit pozadí, a tím zvýrazní hlavní motiv, ale není podmínkou kvalitního makrosnímku.
- 7 U makrosnímků zvířat je působivý zejména „pohled z očí do očí“.
- 8 Makrofotograf a jeho partner či partnerka musí počítat s tím, že se při fotografování detailů přírody často zamažou.

Foto: Ladislav Snovický

Makroportrét u vody

Obliba makrofotografie vychází z toho, že při výpravách do makroříše se objevuje nový svět, který je skrytý běžnému pohledu lidského oka. Jsou to skutečné cesty za krásou a nad makrosvětlem a jeho bizarností člověk mnohdy žasne.

Předpoklady tvorby

Fotografování velkých detailů a makrofotografie jsou postupy, při nichž se snímky pořizují velmi zblízka, tedy zvětšené. Skutečné makrosnímky začínají až u měřítka 1:1, kdy jsou obraz i zobrazované stejné velikosti. Poměr 1:2 znamená dvojnásobné zmenšení obrazu, 2:1 značí, že obraz je proti originální skutečnosti dvakrát zvětšen. Při plánovaných výpravách za makrosnímky je dobré být vyzbrojen také znalostmi toho, co chceme fotografovat.

Světlo

Z povahy velkého detailu vyplývá úbytek světla a přisvětlení bleskem se jeví jako logické. Umožňuje také používat velké clonové číslo, které bývá u makrosnímků nezbytné, protože dává větší rovinu ostrosti. I při fotografování makrodetailů si můžeme pomáhat malými odraznými ploškami nebo nasvěcovat pomocí vypouklého zrcadla. V ideálním případě by blesk neměl být patrný.

OBJEKTIVY

Pro makrofotografii lze použít standardní objektiv nebo takový, který je pro ni speciálně zkonstruovaný a spočítaný. Objektivy musí mít kvalitní kresbu i při maximální cloně. Jejich ohnisková vzdálenost se pohybuje cca od 20 až po 180 mm. Čím menší ohnisko, tím větší zvětšení. Extrémního zvětšení, tedy více než 1:1, dosáhneme speciálními makroobjektivy, přičemž Canon MP-E 65 mm f/2,8 zvládne i 5:1. Z logiky makrofotografování vyplývá, že praktičtější bývá používat makroobjektivů s delším ohniskem (jsou dále od objektu zobrazení).

1. SROZUMITELNÁ A OKU LAHODNÁ KOMPOZICE je také u makrofotografie velmi důležitá. Zde jde o tvarovou a barvovou sounáležitost zástupce flory a fauny. Rosnička je nejen krásná, ale z hlediska fotografa dokáže i dobře zapózovat... Technická fakta: objektiv Canon EF 100 mm f/2,8 Macro USM, 1/500 s, ISO 250, F 4,5, blesk, vzdálenost subjektu 1,57 metru

2. ZRCADLENÍ DÁVÁ KOMPOZICI DALŠÍ PROSTOR.

Pohled z očí do očí je stejně jako u mnoha portrétů vděčný... Snímek skokana byl pořízen z nafukovacího člunu. Technická fakta: Canon EF 70–200 mm f/4L USM, 1/125 s, ISO 320, F 5, blesk, ohnisko 200 mm (u EOS 50 D)

Úskalí

Z technického hlediska je největším úskalím makrofotografie hloubka ostrosti. Proklamované vysoké clonové číslo nemusí ovšem být vždy nejlepším řešením z hlediska ostrosti kresby; je dobré vědět, při jakých hodnotách váš objektiv nejlépe kreslí. Při makroostření bývají lepší zkušenosti s manuálním ostřením. Při fotografování kompaktem nutno dávat pozor na paralaxu.

Fototechnika

Pro makrosnímky je nejuvhodnější používat digitály s výměnnými objektivy, nejlépe s konstrukcí pro Makro. Lze také využít mezikroužků a předsádek nebo použít reverzního kroužku k běžnému objektivu. Zajímavých detailů dosáhneme i s pomocí teleobjektivů. Při záběrech u země se hodí úhlový hledáček nebo živý náhled. I s některými běžnými kompakty se můžeme přiblížit na vzdálenost několika centimetrů. Stativ je pro Makro v přírodě vhodný jen někdy, vhodnější pro pohotovost je blesk, ideálně makroblesk.

3. VYJÁDŘENÍ VZTAHU MEZI TVOREM A JEHO PROSTŘEDÍM bývá důležité a v tomto případě je i obrazově velmi věčné. Bruslařka, nesprávně nazývaná vodoměrka, kráčí po vodě. Technická fakta: 250 s, ISO 400, F 6,3, blesk, vzdálenost subjektu 2,10 metru

Makropříběhy u vody

Ve vodě se pořád něco děje. A jsme-li v klidu a máme dost času, můžeme vidět neskutečné věci! Makrofotografie jsou skutečné cesty za poznáním! Během krátkých okamžiků můžeme vidět zrod i zánik, celé příběhy ze života hmyzu.

Předpoklady tvorby

Inspiraci pro makropříběhy nacházíme u vody kromě zimy všude kolem sebe. Různá vodní prostředí vyžadují odlišný způsob práce, a tudíž i stanoviště. Pro některé je nejpřirozenější pohled shora, pro graficky působivější kompozici se mnohdy mnohem lépe uplatní boční pohled.

4. PRÁVĚ VYLÍHLÁ VÁŽKA. Technické detaily: objektiv EF 100mm f/2,8 Macro USM, 1/80 s, ISO 200, F 11, blesk, vzdálenost subjektu 0,31 metru

„Náhoda pomáhá připraveným...“

5. KLADENÍ VAJÍČEK U ŠÍDLEK PROBÍHÁ V HEJNECH. Technické detaily: EF 70–200mm f/4L USM, 1/500 s, ISO 250, F 5,6, blesk, ohnisko 159mm, vzdálenost od motivu 1,21 metru

„V přírodě je nekonečně mnoho inspirativních pohledů. Pro fotografa to znamená: umět se dívat, umět fotograficky vidět, mít techniku a schopnosti k zachycení.“

Světlo

Stejně jako u portrétů se může pro makropříběhy ze života využít makroblesk, přičemž obrazově atraktivní může být i protisvětlo nebo vtipné využití bokeh (viz úvodní foto). Také ostré boční světlo mezních částí dne může být zajímavé. Makrozáběr bleskem můžeme podložit pozadím vhodné barvy, někdy i vhodným podsvícením.

Úskalí

Makrofotografování příběhů je náročnější na čas než fotografování makroportrétů. Zájemcům o makrofotografování se doporučuje začít cvičit makrozáběry na záběrech flory. Velmi důležité je totiž naučit se odhadnout použití hloubky ostroty.

6. VYLÍHLÁ VÁŽKA NEULÉTNE DŘÍVE, NEŽ JÍ OSCHNOU KŘÍDLA. Fotograf tak má dost času na přípravu záběru, i když pomuchlaná křídla nejsou zas moc fotogenická. Technické detaily: objektiv EF100mm f/2,8 Macro USM, 1/250 s, ISO 200, F 5,0, vzdálenost subjektu 1,24 metru

7. VYLÍHLÁ VÁŽKA sedí u svlečky a pro fotografa je hezčím objektem než ve stadiu nymfy. Technické detaily: objektiv jako u obr. 6, 1/160 s, ISO 125, F 3,5, blesk, vzdálenost 0,46 metru

Fototechnika

Vedle makroobjektivů je ze světa optiky využitelné i další příslušenství (viz s. ...). Ke svícení jsou opět vhodné makroblesky, k nimž se může hodit malé pozadí, které si fotograf může sám vyrobit. Drátěná poušť, úhlový hledáček, makrostativ a rozptylky na blesk jsou další užitečné pomůcky.

MAKROBLESKY

Ovládání makroblesků se zpravidla nasazuje na hranol fofopřístroje, vlastní reflektor, pokud je okrouhlého tvaru, opisuje pevně obvod objektivu. Zabudované miniaturní lampičky u některých typů usnadňují zaostření. Jiným typem jsou hranaté miniblesky upevněné na objektivu v určité vzdálenosti od sebe. Výhodné jsou typy, které umožňují nezávislé ovládání každého z blesků. Expozice je v obou případech řízena automaticky přes objektiv.

Makroživot v letu

Zachytit makrosnímky pohybu je určitě obtížnější než makroportrét. Navíc je dobré, když způsob zachycení evokuje rychlost. V historii fotografie detaily pohybu měly své místo, slavnou epochu a známe fotografy, kteří právě na zachycování života vážek založili svůj věhlas. Zapálený makrofotograf je podoben objeviteli, výzkumníkovi a umělci zároveň. O dávky adrenalinu není nouze!

8. K ZACHYCENÍ

ŠÍDLA V LETU je nutný velmi krátký čas závěrky. V tomto případě 1/2000 s při ISO 160 a clonovém čísle F 5. Vzdálenost šídla od objektivu byla 2,40 metru.

„Když se záběr posune do fantaskní roviny, o to může být zajímavější!“

Předpoklady tvorby

Zajímavé makropohledy na věci v pohybu může fotograf nalézt všude kolem sebe. Stačí se umět dívat, zapojit fantazii, a je-li čas, zvolit vhodný úhel pohledu z takového stanoviště, aby se snímek jevil co nejzajímavější. V principu jde pořád o totéž: na prvním místě je objevitelství.

Světlo

Při běžných pohledech musí být světlo natolik dostatečné, aby byla umožněna dostatečná hloubka ostrosti při daném úhlu pohledu. Ostrost snímku při rychlém pohybu však vyžaduje krátký čas expozice, řádově od 1/1250 s výše.

Úskalí

Při makrofotografování pohybu je největší problém ostrost pohybujícího se objektu. Samozřejmě je zajímavé, jestliže jsou například křídla neostrá a tělo je ostré. Část těla zvířete však musí být ostrá.

Fototechnika

Makrozáběry pohybu se sice mohou pořizovat všemi typy digitálů, ale ty s výměnnými objektivy se jeví jako výhodnější. Pro impozantní snímky můžeme někdy s úspěchem využít i teleobjektiv – buď samotný, nebo v kombinaci s mezikroužkem.

MEZIKROUŽKY

Mezikroužky jsou obvykle tři mezikruží, vybavená stejným bajonetem (nebo závitem) o nestejně výšce, která lze navzájem kombinovat. Díky nim můžeme zaostřit na kratší vzdálenost, tudíž se více přiblížit. Jejich výšky jsou obvykle definovány poměrem 1:2:3, např. 7, 14 a 28 mm. Výhodou mezikroužků je jejich relativní láce, nezhoršují kvalitu kresby, ale znamenají mocný úbytek světla. Zvláštním typem je Telescopic Auto Extension Tube („teleskopický mezikroužek“), připomínající zoom.

9. ŠÍDLA SE OBČAS V LETU ZASTAVUJE

a většinou na stejných místech. A to je okamžik pro fotografa! Technické detaily: 1/1600 s, ISO 320, F 5,6, blesk, ohnisko 200 mm (u EOS 50 D), vzdálenost od šídla 1,2 metru

10. ŠÍDLA JSOU ZVĚDAVÁ a někdy přilétnou těsně před objektiv. Jak je vidět, tohle vlétlo skoro až do sluneční clony. Viněta vznikla právě sluneční clonou a krátkou ostřicí vzdáleností dosaženou použitím mezikroužku. Relativně „dlouhý“ čas expozice (1/640 s) zneostřil pohyb křídel, a tím znásobil evokaci rychlosti.

Technika pro makrofotografii

Ladislava Snovického jsme představili v úvodu a zde budeme pokračovat v našem rozhovoru.

Přes své vynikající fotografické výsledky se neživíte fotografováním. Co vám dává fotografie?

Dává mi pocit volnosti a děláni něčeho, co chci a co mě hlavně baví. Je úžasné, jak fotka dokáže zastavovat čas a ukládat ho. Když fotím, jsem ve spojení s přírodou. Utíkám od práce a povinností. Chtěl bych se žít fotografováním. Co by se ale změnilo, kdyby z toho začala být jakási povinnost?

I když si myslím, že na fototechnice obecně zas tolik nezáleží, že podstatný je sám fotograf a jeho vidění, u Makra je to trochu jinak. Tedy – čím fotografujete?

Jednou jsem ve vašem článku četl: „Nefotíme přístrojem, ale hlavou a srdcem.“ Vzal jsem si tuto myšlenku za svou. Ale u makrofotografie je vybavení opravdu důležité. Bez speciálních pomůcek by některé fotografie ani nemohly

vzniknout. Fotografickou výbavu mám ob-
sáhlou. Pro Makro ale nejčastěji používám fotoaparát Canon EOS 50D, objektivy Canon 100 mm F2,8 Macro, Canon 70–200 mm F4 L. Dále mezikroužky Kenko a předsádky vlastní výroby ze zvětšovacího objektivu Meopta. Pak ještě blesk Metz 58 AF-1 a Canon Speedlite 270EX s rozptylkami vlastní výroby. A taky monopod a stativ Manfrotto.

K čemu používáte pevnou stovku a k čemu zoom?

U stovky je odpověď opravdu jednoduchá: je to makroobjektiv s výbornou kresbou a střední univerzální ohnisko nejen na makrosnímky. S mezikroužkem a předsádkou z objektivu Meopta s ním dosáhnou zvětšení přes 5:1. To už se podíváte každému broučkovi do očí. Dvoustovku mám rád pro delší ohnisko. Používám ji především pro focení vážek, motýlů,

žab a podobně. Každý hmyz a živočich má určitou únikovou vzdálenost, kterou s tímto objektivem už většinou nepřekročíte. Je rychlá a hlavně na zoom hodně ostrá. Její malá váha je také velké plus, když z ruky fotím třeba vážky v letu, jen tak se neunavím. A pevná ruka je víc než důležitá.

Můžete tedy doporučit pro blízké detaily u vody objektiv spíše delší než kratší ohniskové vzdálenosti?

Univerzální je právě ta stovka. Ale na všechno s ní nevystačíte. Na létající větší hmyz bych doporučil ohnisko 200 mm, klidně i 300 mm, je to pohodlné především pro velký odstup. A při focení u vody máte sucho v botách. Pokud ale objektiv nebude přímo makro nebo alespoň s přepínáním na režim Makro, nejspíš se neobejdete bez nějakého dalšího příslušenství, jako třeba předsádkové čočky

nebo mezikroužku. Takže doporučit jeden objektiv nebo ohnisko není lehké. Opravdu záleží na tom, co chceme fotit a jakou pracovní vzdálenost k tomu potřebujeme. Vždy ale bude lepší použít pevné ohnisko než levnější zoom.

Co soudíte o předsádkách nebo dalších možnostech přiblížení k motivu?

Předsádky ano, ale nezapomeňte, že fotka bude jen tak kvalitní, jak kvalitní je „nejslabší“ článek vaší fotosoustavy. Platí to pro čip, objektiv, filtry a předsádku dohromady. Nemám dobrou zkušenost se silně dioptrickými levnými čočkami. Používal jsem je ale na zoom objektivu. A výsledek nebyl dobrý. Teď už je ani nemám. Každopádně je dobré investovat do dražších víceprvkových achromatických předsádek, a pokud to jde, předem si vše vyzkoušet. Lepší zkušenost mám s mezikroužky.

„Je úžasné, jak fotka dokáže zastavovat čas a ukládat ho. Když fotím, jsem ve spojení s přírodou.“

Není to optický člen a nijak nezhoršuje kvalitu obrazu a snižování světelnosti mi nijak nevadí. Použit se dají na všechny objektivy a nemusíte řešit průměr závitu jako u předsádek. Opět si nezapomeňte pořídit ty „drahé“ s přenosem informací mezi objektivem a fotoaparátem. Pokud ale někdo chce dosáhnout velkého zvětšení bez velké investice, měl by zkusit reverzní objektiv. Tedy otočit objektiv přední čočkou k čipu. Výsledky jsou překvapující. Redukce určené k tomuto účelu se dají snadno sehnat. Pokud ale nemáte manuální objektiv, ztratíte možnost ho ovládat.

Používáte pro své makrofotografie nějaké speciální pomůcky?

Ano, je jich spousta. Například používám různé držáky blesku k uchycení mimo přímý směr svícení a různé difuzéry a rozptylky světla. Jak už jsem říkal, ze zvětšovacího objektivu Meopta jsem si vyrobil předsádky. Nezbytný je také

stativ, určený pro Makro. Měl by jít rozložit až téměř k zemi. Také mi často pomáhají makrosáňky a monopod.

Dáváte přednost přirozené světelné atmosféře, nebo raději přiblesknete?

Když fotíte ve větším zvětšení než 1:1, tak jiné světlo než blesk většinou ani nejde použít. Stíníte si a větší clonění nedovolí krátký čas. Ale blesk se zas musí vždycky nějak rozptýlit, aby nepůsobil tak kontrastně a byl méně poznat. Pokud to ale jen trochu jde, snažím se mít na pozadí alespoň trochu přirozeného světla. Až na výjimky není úplně černé pozadí hezké. Přirozené světlo je to nejlepší, které můžeme použít. Hlavně protisvětlo je úžasné, i když mírnému přiblesknutí se v tom případě asi také nevyhnete.

Máte vedle makrofotografie ještě jiného fotokonička?

Makrofotografie je opravdu má nejoblíbenější, ale asi jako každý amatér rád fotím i jiná témata jako zvířata a krajinu. Začínám experimentovat s lidmi.

Co doporučit začínajícím makrofotografům?

Navštívit nějaký kurz nebo workshop. Vždy ho vede někdo zkušený a dokáže poradit. A prohlížet si práce jiných, nebát se zeptat, jak se co fotí, a poslouchat kritiku. K tomu všemu je ideální internet a veřejné galerie. A nemyslet si hned, že všechno už umím a že fotím dobře. Nebát se experimentovat a hlavně fotit a fotit.

Děkuji vám za rozhovor a přeji hodně radostí ve fotografování a životě. □

SOUTĚŽ

POŘÍDTE ČERNOBÍLOU FOTOGRAFII S MOTIVEM ZE ZAHRADY

Počet snímků: max. 4
Kvalita do 5 MB/foto, formát JPG
Zasílejte na e-mail:

fv.jaknato@atemi.cz.

Název souboru musí obsahovat celé jméno autora.

Do e-mailů uveďte téma soutěže a svoji přesnou poštovní adresu.

- 1. cena** Lowepro Orion AW
- 2. cena** Lowepro Specialist 85 AW
- 3. cena** Lowepro Cirrus TLZ 25

Ceny do soutěže věnuje společnost Lowepro.

Uzávěrka soutěže: 2. 7. 2011

Vyhlášení výsledků: FV 7/2011

Výsledky minulé soutěže na str. 109

Přesná pravidla soutěží najdete na www.ifotovideo.cz.

11. PŘI MAKROZACHYCENÍ ŽIVOTA U VODY zajímají Ladislava Snovického nejvíce šídla a žáby. Na snímku se malá rosnička připravuje ke skoku.
Foto Ladislav Snovický